

ρά, κ' εἶδα γάρκωστη βχθειά τὰ ματοφυλλά της νά βαραίνει.

— Κονιάκ, γλήγορα κονιάκ.

— Μὴ, Σαχίμπ, ὄχι, πνίξε με καλύτερα μὲ μιάς μὰ τὴν ψυχὴ μου μὴν τὴν ἐλεώσεις, σὲ τέτοια μάλιστα στιγμή.

— Σήκω, τὸ λοιπὸν, σήκω χορεύοντας τὸ θάνατο νὰ πολεμήσεις, σήκω σοῦ λέγω, χόρεψε τρελλὰ δαιμονισμένα.

Θεὲ μου τί χορός.

Σπαραζούνταν ἡ καρδιά μου, μὰ εἶταν τὸ μόνον γιαντρίκι ὡς νὰ ἐθελὴ ὁ γιατρός.

Μ' ἀγριές φωνές τὸ ναρκωμένο προσπαθώντας νὰ ξυπνήσω τὸ μυαλὸ της, βῆμα πρὸς βῆμα ἀλύπητα ἀκολουθώντας τὴν, πηδήματα τὴ βίαζα τρελλὰ νὰ κάμει. Σὰ βῶλος σωριαζόνταν κάθε λίγο καταγῆς, μὰ πάλε στῆς λυγισμένες γάμπες της τὴν ἔστηνα, κί ὁ φοβερός χορὸς ἀκολουθοῦσε, ὡς πού σωριστήθηκε καὶ διπλώσε στὰ πόδια μου κουβάρι.

— Σαχίμπ, πού εἶσαι, δὲ σὲ βλέπω, δὲ σὲ νοιώθω, Σαχίμπ μου, μὴ ξεχνᾶς, σὲ περιμένω.

Αὐτὴ εἶπε κ' ἔκλεισε τὰ μάτια της γιὰ πάντα.

Πέφτοντας σιμὰ της καὶ σμίγοντας τὰ χεῖλιά μου μὲ τὰ δικά της, προσπαθοῦσα τὸ πονοξεκτισμένο τὸ κορμί της νὰ ζεστάνω. Τοῦ ζήτοῦσα νὰ μοῦ ξαναδώσει τὸ σφιχταγκάλισμα τὸ περασμένο, νὰ μοῦ ξαναγαυριεῖ τὰ περασμένα τὰ φίλιά, μὰ σκοτεινιά βασιλεψε παντοῦ σὲ λίγο, κ' ἐνοιώσα νὰ κατακυλωθῶ σ' ἄβυσσο χωρὶς τέλος, σ' ἀτέλειωτο γκρεμὸν, κ' ἐνοιώσα πέτρες κοφτερές νὰ μπήγουνται στῆς σάρκες μου.

Σὰν ἀνοίξα τὰ μάτια, ὄξω ἐλαμπε ἡ μέρα. Κοντὰ μου καθισμένος ὁ νατίβος ὁ γιατρός, ἔγερνε στὸ στῆθος τὸ κεφάλι, βαρὺ ἀπὸ τὸν ὕπνο.

Πίσω ἀπ' τὸ καφατωτὸ τὸ παραβάνι, πάνω στὸ κορμῶ, διάκριναι τὸ παγωμένο τὸ κορμί.

Τὸ ἡλιόγευμα τὴν κουβαλήσαμε στοῦ ποταμοῦ τὸν ὄχτο. Οἱ μενεξεδιῆς φλόγες τ' οὐρανοῦ ἀρχισαν νὰ σκουραίνουν. Τριγύρω σκόρπια βρίσκονταν τὰ στολίδια τῆς φωλιάς μας.

Ἀρχίσαμε τὸ σωρὸ. Τὴ βάση χτίσαμε μὲ ξύλα, καὶ πάνω ρίξαμε ὄλα τὰ συγύρια. Τὰ τραπέζια κί ἁκαλιτά, τίς καρέκλες τίς φιλοντισίνιες, τίς σταμνίτιδες τοῦ Μπενάρτζ πού ἀκόμα κρατοῦσαν τριαντάφυλλα πεθαμένα, τ' ἄρματα ὄλα, τὰ μπρούτζινα φανάρια καὶ τὰ λυχναράκια. Τὰ εἶδαλα, τὴ μαύρη τὴ θεὰ Κελί, τὸν Κρίσνα μὲ τὴ Ράντα τοῦ σ' αἰώνιο σφιχταγκάλισμα δεμένους. Τίς κουρτίνες καὶ τὸ πορτοκαλλί χαλί, καὶ τὰ μεταξωτὰ τὰ μαξιλάρια. Ἐλευταῖο, πάνω πάνω βάλουμε τὸ πουπουλένιο τὸ ντιβάνι, καὶ πνω τοῦ ἔσπλωθηκε ἡ ξακουστή χορεύτρια μὲ ἀνοθὸς στεφανωμένη.

Μὲ μάτια ξερά, ἀκούνητος σὰν πέτρα, εἶδα τίς φλόγες νὰ γεννιοῦνται, νὰ μεγαλώνουν, νὰ τριγυρίζουν τὸ σωρὸ, νὰ καταπίνουν ὄλα τὰ στολίδια καὶ τὸ μεγάλο ἀνεχτίμητο μου θησαυρὸ.

Σκοτεινιά τοῦ χάρου. Καβάλλα στ' ἔλογό μου πίσω ἄφηνε τὴ χώρα τὴ νατίβική. Ἰγυρώντας κάθε λίγο καὶ λιγάκι, ἐβλεπα πέρα καὶ στοῦ ποταμοῦ τὸν ὄχτο τὴ φωτιά νὰ ξεψυχᾷ καὶ σιγαλὰ μουμουρίζα τὰ λόγια της.

«Στὴ σάρκωση τὴν ἀλλοῖνα μὲ χεῖλια ἔτοιμα γιὰ φίλημα καινούριο θὰ σὲ περιμένω. Μαζὶ τῆς μετεμψύχωσης τίς ἀλλαγές θὰ ζήσουμε τίς ἀναρίθμητες, ὡστόσο ἡ ἀγάπη μας νὰ μᾶς ἀνοίξει τίς πόρτες τοῦ Συναργκα ὅπου ὁ Ἰντρας βασιλεύει, ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, τῶν κεραυνῶν καὶ τῶν ἀνέμων. Ἐγὼ καὶ ἐκεῖ θὰ μείνουμε αἰῶνες σφιχταγκαλισμένοι».

Ἰμαλάια—Μαῖς 1906.

ΚΡΙΣΝΑ

ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΑΔΑΜΙΑΔΟΥ

Ἦ ψυχὴ, τάληθινὸ τραγούδι, πού δὲν τόπα, κάμε τὰ μὴ προσεχὴ καὶ λάτρευε καὶ ὄσα...

ΠΑΛΑΜΑΣ

Μακριὰ ἀπ' τὸν Ἱερὸ Βράχο, μακριὰ ἀπὸ τὴν τρισαγαπημένη της πόλη, ἔγυρε βαρῦθυμη καὶ χιλιοπονημένη τὸ κεφάλι καὶ κοιμήθηκε γλυκὰ τῆμορφο τὸ κορμί, τὴ πεντάκαλο, τὸν ὕπνο τοῦ θανάτου, τὸν ἀξύπνητο. Καὶ στὸ νησί τοῦ Γιαννίνου ἐκεῖ στὴ μαύρη Ἀχερουσία — ἐσβυσε μὲ τὰ πρῶτα ἀνθίσματα τῆς Ἀνοιξὸς μιά ζωὴ τρυφερὴ κί ἀγαπημένη, πού μόλις χαμογελοῦσε τὸ τέλειο τάνοιγμά της, ζωὴ πλούσια ἀπὸ εὐγενικὰ αἰσθήματα, γιομάτη ὄνειρα λευκὰ καὶ χρυσῆς ἐλπίδες. Καὶ μᾶς ἔφτασαν καθάριοι οἱ ἀπόμακροι ἀντίλαλοι τῶν θρήνων καὶ τῶν μαιρολογιῶν γύρω στὸ παρθενικὸ φέρετρο, καὶ τάνίπλιστο μαντᾶτο τάκαιρου χαίμου μᾶς ἀνοιξεν ἀστειρευτές τίς βρῦσες τῶν ματιῶν.

Πάνε πολλὰ τώρα χρόνια — περισσότερα ἴσως ἀπὸ δέκα — ὅταν ἓν ὠραῖο δειλινὸ, γιομάτο φῶς, σὲ κάπιο γιορτιασμα μίξ φιλικῆς μας φαμίλιας, εἶχα τὴν εὐτυχία νὰ γνωρίσω γιὰ πρώτη φορά τᾶτσο τὸ κορίτσι, πού σύγκαίρα κλαίμε. Ἦταν τότε μικρὴ, πολὺ μικρὴ στὴν ἡλικία καὶ μόλις κείνες τίς ἡμέρες εἶχε κατεβῆ στὴν Ἀθήνα, ἐρχάμενη ἀπὸ τὴ λεβεντικὴ πατρίδα της, τὴν Ἠπειρο, ναουρισμένη ἀπ' τὰ καλύτερα κί ἀγρότερα τραγούδια της. Κ' ἦταν διπλὸ καμάρι, τῆς Ὁμορμιάς καὶ τῆς Ὑγείας, τᾶδολο, τᾶπονῆρευτο τὸ πλάσμα. Ἀδρὴ καὶ μεσωμένη, ὀλόλευκη κ' εὐκίνητη, θύμιζε τὴν ἀερόπλαστη σάρκα τοῦ κρινου, πού μεγαλώνει σιγὰ—σιγὰ μὲ τὸ φίλημα τῆς ἀπάλτοερης αὔρας. Κατάμαυρα τὰ μαλλιά της, ἐβένινα—μὲ μιά χριστρά τοῦ παλιοῦ καιροῦ—βρισκόσαντε σὲ τέλειαν ἀντίθεση πρὸς τὴ λευκότητα τοῦ προσώπου, ἀντίθεση πού γήτευε σὰν κάτι διαλεχτές εἰκόνες τοῦ Λεονάρδου Da Vinci. Καὶ τὰ κυματιστὰ της τὰ χεῖλη, τὰ σφιχτὰ καὶ ῥόδινα, προδίδαν ὄχι γυναικῆσια περιπάθεια, ἀλλ' ἀντρίκια θέληση καὶ σύνωρα, θαρρῶ, τὸ πείσμα τῶν γενναίων, τὸ ἀσάλευτο. Καὶ τὰ μάτια της; Θεὲ μου τί μάτια! πού πάντοτε θὰ μοῦ λάμπουν σὰ διδύμα ἄστρα. Ὅλωνοίχτα, κατάμαυρα καὶ τόσον ὕγρα, πού φαινόσαντε πάντα σὰν δακρυσμένα ἀπὸ κάπιο μυστικὸ παράπονο. Καὶ τὸ βλέμμα τους γλυκόθυρο, ἦρεμο, ὄλο γαλήνη, λὲς νὰ βυθίζονταν συχνὰ—συχνὰ σὲ μακριὰ θάμπα ὄραματα καὶ σὲ γληγοροκίνητες ὄψασις. Κ' ἦταν σιμὴ μὲ τὴν πραγματικὴ σιμότητα, θερμὴ κ' εὐλακρινῆς, περῆσαν σὰ βασίλισσα καὶ μεγαλύπρητη σὰν παιδοῦλα Ταναγραία. Συγκρατητὰ ἀνιστορῶ κί ἀναθυμούμαι ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ζωρότητα τίς πρῶτες μας ἡμιλίες, πού λυθερόστομα ἀνταλλάξαμε οἱ δύο μας, ἀποσυρμένοι σὲ μιά ἀπόμερη γωνιά τοῦ φιλικῆς μας σαλλονιοῦ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι καλεσμένοι εἶχαν ἀφαιστωθῆ στὰ κλωθογυρίσματα καὶ στὴ ζᾶλη τοῦ χοροῦ. Κάθε λόγος—ἀπὸ τότε ἀκόμα—ἔδειχνε σκίψη ἄνετη κ' εὐρύχωρη καὶ μαρτυροῦσε παρατήρηση καλορυθμισμένη καὶ τόσο βολιστικὴ, πού δὲν περιμένει κανεὶς νὰπαντήση ποτὲ σὲ μιά ἄνετη κόρη, παρὰ μονάχα σὲ σοφοῦς μὲ χιονισμένες κορυφές. Μοῦ μίλησε τότε θυμούμαι, ἀνάμεσα στῆς ἄλλες κουβέντες, καὶ γιὰ τὴν πόηση τοῦ Γκαῖτε καὶ τοῦ Σίλλερ, γιὰ τὸ Σολωμὸ καὶ τὸν Παλαμά, γιὰ τὴ μεγάλη τὴν τέχνη, γιὰ τὰ θεοτινὰ χρώματα καὶ γιὰ ἄλλα πολλὰ ἡλιο-

περίχυτα Ὅραια. Καὶ τὰ εἶπε τὰ λόγια της μὲ φωτεινὸν ἐνθουσιασμό, μὲ πεποίθηση καὶ θρησκευτικὴ κατανύξη καὶ μὲ τὸν ἔρωτα τῶν ὑπερόχων φύσεων. Καὶ χαμηλώνοντας τὴ φωνὴ της μοῦ ἔρομολογῆθη διάπλατα τὰ μεγάλα ἰδανικά της: πὺς ὁ σκοπὸς της ἦταν νὰ ἀκολουθήσῃ ἀνώτερα φιλολογικὰ μαθήματα καὶ πὺς ὄνειρεῦται νὰ γίνῃ διαλεχτὴ τῆς μούσας κ' ἱέρεια στὸν Παρθενῶνα τοῦ Αἰωνίου Καλοῦ. Κί ἀρχίνατε ἀμέσως νὰ μοῦ μιλήσῃ γιὰ τὴ Δόξα καὶ τὴν Ἀθανασία, τᾶμορσο τὸ κορίτσι, πού γλήγορα μᾶς ἄφησε γιὰ νὰ πετάξῃ στὸ ταξίδι πού δὲν ἔχει γυρισμὸ. Καὶ τὰ λόγια της ἦσαν σὰν ἀπαλὰ φίληματα καὶ σὰν χεῖλια μουσικῆς, πού παίζε: λογιῆς—λογιῆς λεπτῆς ἀρμονίας καὶ γλυκοκελιδεῖ στὴν ἀκοή σου. Καὶ σὰν χωριστήκαμε κείνο τὸ βραδὶ, θυμούμαι τὴ χαρὰ μου, τὸν ἐνθουσιασμό μου τὸν ἄγιο, γιὰ τὴν καινούργια μου γνωριμία: μεμολογοῦσα στὸ δρόμο κ' ἤμουνα καθόλα τρελλὸς καὶ προσπαθοῦσα νὰ μὴν ξεχάσω, νὰ ἡμὴ μοῦ ξεφύγῃ τίποτε ἀπ' ὄσα μοῦ εἶπε. Ἀπὸ τότε λίγες, μὰ πολὺ λίγες καὶ μετρημένες, γνωριμίες μὲ συναρπάζαν εὐτὺς ἀπαρχῆς μὲ τὸν ἐνθουσιασμό τῆς δικῆς της γνωριμίας.

Ὡς τόσο ἀκολουθησε τίς σπουδῆς της. Νύχτα καὶ μέρα στὸ βιβλίον σκυφτὴ καὶ στὴν ἀγκαλιά τῆς Τέχνης παραδομένη. Ριγόνταν πάντα ὄραματικὰ στῆς ἀγαπημένες της δουλειῆς καὶ μ' ὄλη τὴν ἐνεργητικότητα τῆς νεανικῆς της ζωῆς. Τίποτε δὲν τὴ σταματοῦσε καὶ τίποτε δὲν τὴ φόβιζε. Σῶνει μόνο νὰ πορᾶιζε κάτι καὶ σίγουρα τὸ κατῶρθωνε καὶ τόφερνε κίβλας σὲ λαμπρότατο τέλος. Ἦ στράτα της γραμμὴ κί ὁ νοῦς της ἴσως: χαρίσματα σπανιώτατα, θαρρῶ, γιὰ μιά γυναίκα καὶ μάλιστα γυναίκα ὄμορφη καὶ δεκάξη μῶλις χρονῶν.

Ἐπειτα ἀπολίγο γράφτηκε φοιτήτρια στὴ φιλολογικὴ ἱσχολή τοῦ Ἐθνικοῦ μας Πανεπιστημίου κί ὅταν κ' ἐγὼ εἶνα φοιτητῆς βλεπούμαστε καὶ τότε συχνότατα καὶ κάθε μέρα. Οἱ ψυχῆς μας—τόχαμε νοιώσει ἀπαρχῆς κ' οἱ δύο μας—εἶχαν πολλὰ ταυριάσματα: κοινὰ ὄνειρα, κοινὲς ἀγάπες, κοινὲς ὄχρητες. Καὶ τὰ καθημερινὰ μας συναπαντήματα ἐκεῖ στὰ φοιτητικὰ θρανία, μᾶς συνεδέσαν σφιχτὰ κ' ἐγκαρδία. Γενήκαμε φίλοι, μὰ οἱλοῖ σωστοί κί ἄληθοί. Ἦ φιλία μας ἦταν ἀπὸ κείνες, πού γλυκαίνουν τὴν ὑπαρξή, πού σὲ ἀπαλύνουν, πού τρυφερομοσκέουν τὰ μύδια, φίλια πού σοῦ φέρονε κάπου κάπου λίγο μέλι νὰ γευτῆς, λίγο νερό νὰ ξεδιψᾶς. Τὰ λόγια μας πάντοτε σιετικὰ, μὲ τίς ἀγάπες τοῦ νοῦ μας, μὲ τῆς ἀγάπης μας τίς φροντίδες Ζούσαμε μὲς τὸ χάσις τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης, πού ἀπολοῦθε μᾶς πλημμυροῦσε, κ' ἡ ψυχὴ μας ἐφτεροῦγιζε ἀπαλὰ κί ἄκοπα σὲ χρυσάφινον ὄνειρα, πρὸς ὑπερούσιους ἔρωτες, πρὸς κόσμους νοητούς. Καὶ χρωστώ στὴ φίλια της πολλῆς, πολλῆς χάρες. Καὶ μὲ ἔλασπερη φωνὴ πρέπει νὰ διαλαλήσω τὴ μεγάλην εὐγνωμοσύνη μου πρὸ τῆς λιγοζῶης κόρης, πού γιὰ πάντα, γιὰ πάντα μᾶς ζενιτεύθηκε. Ὄ! Πόσες φορές, ὦ νία Διοτῆμα, κληρονόμισα τῆς βαθειάς κί ἀνήσυχης σκίψης, πόσες φορές δὲ μὲ κάλεσες νὰ σκύψω κ' ἐγὼ καὶ νὰ διαβάσω στὸ βιβλίον σου τίποτε πρωτοφανέρωτο, τίποτε στοχαστικὸ κί ὠραῖο! Πόσες φορές φέγγοντας μου τὸ φῶς τὸ νερό δὲ μ' ἐλύτρωσες ἀπὸ τρικυμισμένα κύματα πκῶθῶν καὶ μαύρων ἰδεῶν, ὦ Σὺ καλή, πού Σ' ἐσβυσε πνοή χαλάστρα ζαφνική! Πόσες φορές μὲ τοῦς στίχους, πού πετοῦσανε στὰ χεῖλη σου, δὲ μοῦ κρουσες τὸ νοῦ μου, δὲ μ' ἔφερες στὰ ψηλότερα τοῦ λογισμοῦ, δὲ μοῦ ξύπνησες τὸ πιὸ ἀληθινὸ αἶσθημα,

